

ادامه از صفحه قبل

● **دکتر میشل گعدی** (تولد: ۱۹۴۴م): وی از دانشمندان برجسته مسیحی لبنان است که آثار ارزشمندی درباره امام حسین، امام سجاد و امام رضا ^{علیه السلام} به رشته تحریر درآورده است. کتاب ایشان درباره امام حسین ^{علیه السلام} اخیراً به زبان فارسی ترجمه و منتشر شده است. همچنین، بنا به درخواست بنیاد عاشورا، این اثر در حال ترجمه به زبان‌های انگلیسی و اسپانیایی است. دکتر گعدی اکنون در سال‌های کهنوت سن به‌سر می‌برد و یکی از آرزوهای بزرگ او، حضور و شرکت در راهپیمایی عظیم اربعین حسینی است.

● **آنتوان بارا** (زاده ۱۹۴۳م): نویسنده و روزنامه‌نگار مسیحی سوری‌تبار ساکن کویت است که کتاب معروف «حسین در اندیشه مسیحیت» و نیز کتابی درباره حضرت زینب ^{علیه السلام} را به رشته تحریر درآورده است. هر دو اثر ایشان به فارسی ترجمه شده و خود وی نیز بارها به دعوت ما، به ایران و کرپلا سفر کرده و به ایراد سخنرانی پرداخته است.

در دنیای هندوستان نیز محرم شاخص‌ترین نماد هویت اسلامی است. هندوها، بودایی‌ها و بسیاری از برادران اهل سنت برای ابراز ارادت و نشان‌دادن پیوند خود با فرهنگ عاشورا در مراسم عزاداری شرکت می‌کنند و به آن تبرک می‌جویند.

به‌طور مشخص، دانشمند برجسته هندی، «دهرمیندرناتھے شاستری» (Dharmendra Nath Shastri)، مجموعه‌ای از اشعار درباره اهل‌بیت و امام حسین ^{علیه السلام} و عاشورا با عنوان «پیغمبر اور ع کی بارگاہ مین عقیدت کی پھول» نگاشته است. همچنین مقالاتی از جمله با عنوان «عزاداری حضرت امام حسین ^{علیه السلام}؛ یک حرکت جهانی» دارد که به درخواست خود ایشان، آن را تجدید چاپ کردیم. در دیداری که حدود ۲۰ سال پیش در محل رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دهلی با ایشان داشتم، می‌گفت: «من یک هندی برهمن حسینی هستم و از کودکی در میان عزاداران و سینه‌زنی‌ها بزرگ شده‌ام.» همچنین می‌گفت: بسیاری از هم‌کیشان برهمن او نیز خود را «برهمن حسینی» می‌دانند و حاجت‌های خود را در ایام محرم از امام حسین، حضرت علی‌اصغر و حضرت عباس ^{علیه السلام} طلب می‌کنند. او خاطرات، احساسات معنوی و دریافت‌های روحی خود را در قالب شعر بیان کرده است.

امثال ایشان در هند کم نیستند؛ افرادی که در مجالس عزاداری و همایش‌های علمی به ایراد سخنرانی می‌پردازند. حقیقتاً اگر کسی از دین و آیین این افراد آگاه نباشد و تنها دیوان اشعارشان را درباره امام حسین و اهل‌بیت ^{علیه السلام} بخواند، به‌سختی می‌تواند تشخیص دهد که آنان مسلمان نیستند. پروفیسور دھر میندرناتھے که در سن ۹۰ سالگی با او دیدار داشتم، اخیراً به ایران هم آمد و با مقام معظم رهبری شهید ^{علیه السلام} دیدار کرد. واقعاً عاشورا در هند فراتر از مرزهای مذهبی، در لایه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی نفوذ کرده است و بایداعتراف کرد، امام حسین ^{علیه السلام} «باب‌الله الواسع» است.

بخش هشتم: پروژه‌های هنری و رسانه‌ای؛ فیلم‌سینمایی امام حسین ^{علیه السلام}

● **بنیاد بین‌المللی عاشورا چه برنامه‌هایی برای استفاده از ابزار هنر و رسانه جهت انتقال این مفاهیم دارد؟**

● بدون شک هنر، رساترین، ماندگارترین و اثرگذارترین ابزار برای انتقال مفاهیم عمیق انسانی و دینی است؛ چنان‌که کشیش «جولیان گلی»، اندیشمند مسیحی، صراحتاً اذعان می‌کرد که آشنایی و دلدادگی‌اش به حماسه عاشورا، از مجرای تماشای هنر آیینی تعزیه شکل گرفته است. ما نیز در همین راستا، از بومی‌سازی هنر تعزیه در دانشگاه‌های غربی حمایت‌های جدی به‌عمل آورده‌ایم و هم‌اکنون گروه‌های نمایشی متعددی، تحت نظارت و هدایت بنیاد، این معارف عظیم را برای مخاطبان غیرمسلمان اجرا می‌کنند؛ هرچند معتقدیم هنوز تا رسیدن به نقطه‌ایده‌آل فاصله داریم. اما کلان‌پروژه و اقدام راهبردی ما در حوزه رسانه، نگارش فیلم‌نامه و تولید یک اثر سینمایی و مستند بین‌المللی در تراز اول، برای معرفی ابعاد شخصیتی و قیام مصلحانه امام حسین ^{علیه السلام} به جوامع غیرمسلمان است. مبنای این اثر بر پایه ادبیات نوین بین‌المللی و باتکیه بر مفاهیم مشترک انسانی و فطری استوار است. خوشبختانه نویسندگان و سناریست‌های برجسته آثار فاخر و ماندگاری چون «مردان آنجلس» و «حضرت مریم ^{علیه السلام}» با تمام توان پای کار این پروژه ایستاده‌اند و حضرت آیت‌الله اختیاری نیز با جدیت و حساسیت ویژه، مراحل پیشرفت آن را پیگیری می‌کنند.

نکته‌ای که به‌خاطر دارم، این است که چندین سال پیش، نویسنده فیلم‌نامه که از روحانیون ولایی، باتجربه و صاحب‌نظر هست، برایم نقل می‌کرد که

فیلم‌نامه را به امام شهید ^{علیه السلام} ارائه کرده بود و معظم‌له نکات و دیدگاه‌های اصلاحی ارزشمند خود را به ایشان گوشزد کرده بودند. متأسفانه، با وجود همه این تمهیدات و تدابیر، این طرح به‌دلیل مشکلات مالی متوقف شده است.

بناست، اگر شرایط فراهم شود، در فرآیند تولید این اثر فاخر، از حضور و ظرفیت هنرمندان محبوب و مطرح کشورهای مختلف بهره گرفته شود. همچنین در بخش‌هایی از فیلم که نمایش چهره شخصیت‌های مقدس با چالش‌های فقهی روبه‌روست، از فناوری‌های نوین هوش مصنوعی استفاده شود تا چهره‌ها متناسب به شخص خاصی نباشد و قداست آن بزرگواران به‌طور کامل حفظ شود. زبان اصلی این اثر بین‌المللی نیز انگلیسی در نظر گرفته شده است تا بیشترین گستره مخاطبان جهانی را پوشش دهد.

از منظر اقتصادی نیز این طرح دارای توجیه کامل و سودآوری پایدار است؛ چراکه اگر تنها بخش کوچکی از زائران میلیونی حماسه عظیم اربعین حسینی، در بستر فضای مجازی و پلتفرم‌های بین‌المللی، با هزینه‌ای بسیار اندک به تماشای این فیلم بنشینند، تمام هزینه‌های کلان تولید آن در کوتاه‌ترین زمان ممکن بازخواهد گشت؛ از این‌رو، از تمامی سرمایه‌گذاران، خیرین فرهنگی و علاقه‌مندان به ساحت مقدس اهل‌بیت ^{علیه السلام} دعوت می‌کنم تا در این پروژه بزرگ و تمدن‌ساز هنری سهیم شوند. هماهنگی‌های فراوانی در این زمینه انجام گرفته است و امیدواریم با فراهم شدن شرایط، این رخداد بزرگ فرهنگی و اثرگذار هرچه زودتر به مرحله اجرا و تولید برسد.

بخش نهم: خاطره دیدار با مقام معظم رهبری ^{علیه السلام}
● **جناب استاد، در خلال گفت‌وگو به برخی از تألیفات عاشورایی خود اشاره کردید. شنیده‌ایم در دیدارهایی که با مقام معظم رهبری داشته‌اید، آثار پژوهشی شما نیز مورد توجه و تقدد ایشان قرار گرفته‌است. اگر صلاح بدانید، خوشحال می‌شویم خاطره‌ای از آن دیدارها و نگاه و رهنمودهای معظم‌له درباره این آثار را برای مخاطبان افق حوزه بیان بفرمایید.**

● بله، بنده مکرر، در ایام جنگ تحمیلی که مقام معظم رهبری ^{علیه السلام}، به دفعات به‌صورت رسمی و غیررسمی، در سمت ریاست جمهوری به کردستان تشریف می‌آوردند، در جمع پیشمرگان کرد، علما و روحانیون اهل سنت، بازدید از یگان‌های رزم و در جمع فرماندهان و رزمندگان، به‌صورت عمومی و خصوصی، خدمت ایشان رسیدم. خاطرات ویژه‌ای از برخورد‌های ایشان با عزیزان اهل سنت، رزمندگان، فرماندهان و پیشمرگان کرد دارم که نقل آن‌ها مجال خود را می‌طلبد.

با این همه، این کتاب قریب به دو دهه قبل، اثری بی‌رقیب و تأثیرگذار بود. به‌ویژه آنکه شهرت خانوادگی بنده (درویشی) در کنار عنوان کتاب، شرایطی را فراهم آورده بود که برخی از عزیزان اهل‌سنت ایران و حتی افغانستان، هنگام تماس برای تهیه کتاب، تصور می‌کردند بنده از روحانیون صوفی اهل سنت هستم؛ از این‌رو، ضمن تشکر، درباره طریقت و مذهب بنده نیز سؤال می‌کردند. جالب‌تر آنکه، چون در دوران خدمت در کردستان، در میان دوستان اهل سنت، با بخشی از شهرت طلبگی‌ام، یعنی «اشرفی»، شناخته شده بودم، این تصور برای برخی از آنان تقویت شده بود. از برخی رفقای عزیز و روحانیون محترم اهل سنت می‌شنیدم که می‌گفتند: «یکی از دراویش طریقتی اهل سنت کتابی درباره امام حسین ^{علیه السلام} از منابع معتبر اهل سنت چاپ کرده‌است که خطبه‌خواندن و سخنرانی درباره امام حسین ^{علیه السلام} را برای ما آسان کرده است.»

وقتی نیز در جمع صاحبان آثار و برگزارکنندگان سال امام حسین ^{علیه السلام}، خدمت امام شهید ^{علیه السلام} شرفیاب شدیم، عنوان کتاب و شهرت حقیر توجه ایشان را جلب کرد. معظم‌له درباره وجه تسمیه نام خانوادگی بنده و نیز طریقت‌های صوفی منتسب به اهل سنت سؤال فرمودند که عرض کردم: بنده طلبه‌ای شیعه هستم. ایشان نیز با تبسم، از تألیف این مجموعه اظهار خرسندی فرمودند و مورد تشویق قرار دادند. پس از آن، چندین نفر از فیلم‌نامه‌نویسان مطرح و صاحب‌اثر درباره قیام امام حسین ^{علیه السلام}، به توصیه ایشان، از جمله برای نگارش فیلم‌نامه امام حسین ^{علیه السلام} و موارد مشابه، برای مشاوره به بنده مراجعه کردند.

در نگارش کتاب «مسند احمد بن اسحاق اشعری قمی» که مربوط به شیخ‌القمیین بود، نیز در جمع معذور اعضای کمیته علمی کنگره بزرگداشت این شخصیت بزرگ، خدمت آن رهبر شهید رسیدیم. ایشان از میان مجموعه آثار کنگره، کتاب «مسند احمد بن اسحاق اشعری قمی» را در دست گرفتند، توری کردند و با ابراز رضایت فراوان، تعبیر و مراحم ویژه‌ای داشتند که در پیام صوتی– تصویری ایشان به کنگره نیز منعکس گردید.

نقل به مضمون فرمودند: «این کتاب بسیار ارزشمند است و به ما کمک می‌کند تا با عصر میلاد موعود ^{صلی الله علیه و آله و سلم}، دوران ائمه ابن‌الرضا ^{علیه السلام}، عصر غیبت صغری و کبری و احادیث مروی از جناب احمد بن اسحاق آشنا شویم.»

آیات عظام صافی گلپایگانی ^{رحمته الله علیه}، سبحانی و بزرگان دیگر نیز مراحم و عنایاتی نسبت به این مسند داشتند که در گزارش کنگره و فضای مجازی منعکس شده است. به هر ترتیب، رضایت حضرت آقا و مراجع معظم، موجب دلگرمی و تحمیل ناهمواری‌های مسیر اقدامات متفاوت شد و تاکنون افتان‌وخیزان در مسیر امام حسین ^{علیه السلام} پایداری کرده‌ام. چند سالی است که در مسیر معرفی قیام امام حسین ^{علیه السلام} به غیرمسلمانان فعالیت دارم و اکنون نیز با جناب‌عالی درباره «تجربه سیر تطور عاشوراپژوهی نویسندگان مسیحی و غیرمسلمانان در دنیا» گفت‌وگو می‌کنم.

در همین راستا و با توجه به افق‌های جدیدی که در عرصه عاشوراپژوهی غیرمسلمانان در سال‌های اخیر گشوده شده است، طرح تشرف اندیشمندان غیرمسلمان عاشوراپژوه به محضر رهبر معظم انقلاب ^{علیه السلام} مطرح بود و جریان بود و روزشماری می‌کردیم که به‌زودی در ملاقات ایشان، از رهنمودهای راه‌گشا و دعای خیر ایشان بهره‌گیریم؛ تا جایی که به برخی از نویسندگان مسیحی نیز وعده ملاقات داده بودم و آنان نیز بی‌صبرانه پیگیر این دیدار بودند؛ اما متأسفانه با ضایعه جبران‌ناپذیر شهادت آن نادره دوران، از دعای خیرشان محروم ماندیم.

امیدواریم به‌زودی و با پیروزی جبهه مقاومت و ایران عزیز بر آمریکا و اسرائیل، از دعای خلف صالح ایشان، مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله حاج سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و نیز رهنمودهای راه‌گشا و حمایت‌های معظم‌له، برای ادامه این مسیر تمدن‌ساز و تحقق مورد انتظار رهبر شهید بهره‌مند شویم.

بخش دهم: چشم‌انداز آینده و سخن پایانی
● **به‌عنوان سؤال آخر، چشم‌انداز این حرکت را چگونه می‌بینید و چه آثاری در دست ترجمه دارید؟**

● بنده، به‌عنوان خادم کوچک این آستان، به‌معنای حقیقی کلمه و با تمام وجود، به‌فرموده اعجاز‌آمیز، وحیانی و فراتاریخی پیامبر اعظم ^{صلی الله علیه و آله و سلم} که فرمودند: «حَسْبُنِی وَبَیَّتِی وَأَنَا مِنْ حَسْبِیْن»، ایمان شهودی آورده‌ام. این حدیث شریف که از روایات متواتر و مورد اتفاق فریقین (شیعه و اهل سنت) است، حقیقتی زنده را فریاد می‌زند. معتقدم بخش

ویژه‌نامه عاشوراپژوهی در مسیحیت

دوم این روایت، یعنی «وَأَنَا مِنْ حَسْبِیْن»، امروز بیش از هر زمان دیگری در پهنه گیتی تجلی یافته است؛ بدین معنا که بقای حقیقت اسلام ناب محمدی و معرفی اصیل آن به پیروان سایر ادیان و مکاتب بزرگ جهان، از جمله مسیحیت، بودیسم، هندوئیسم و آیین جین، همگی از مسیر نورانی اباعبدالله الحسین ^{علیه السلام} و دروازه تمدن‌ساز اربعین می‌گذرد. اربعین امروز، گفتمان‌ی فرادینی، انسان‌ساز و تمدن‌ساز است که به‌لطف الهی توانسته‌ایم، طنین معرفتی آن را تا قلب واتیکان به گوش نخبگان و رهبران جهان برسانیم.

شگفتی این پدیده به‌اندازه‌ای است که وقتی عظمت اربعین و ساختار کاملاً مردمی، خودجوش و تبرعی آن را برای وزیر ادیان واتیکان تشریح می‌کردم، آثار حیرت و شگفتی در چهره و کلام او کاملاً نمایان بود. این شگفتی منحصر به ایشان نیست، برای نمونه، یکی از نویسندگان و اندیشمندان مسیحی هلندی در مقاله‌ای با شگفتی نوشته بود:

«برای من، به‌عنوان یک انسان غربی، اصلاً قابل فهم و تحلیل عقلانی نیست که چگونه جمعیتی بالغ بر ۲۰ تا ۲۵ میلیون نفر، در یک بازه زمانی کوتاه، در شهری کوچک گرد هم می‌آیند، اسکان می‌یابند و به بهترین شکل ممکن پذیرایی می‌شوند. من حتی از منظر زیرساختی و زیست‌محیطی نیز نمی‌توانم درک کنم که مدیریت پسماند این جمعیت عظیم چگونه انجام می‌شود؛ گویی زمین کرپلا دهان می‌گشاید، ناامالیات را در خود فرو می‌برد و در مقابل، سخاوتمندانه همه مواهب و نعمت‌های خود را به زائران هدیه می‌دهد؛ وگرنه با کدام فرمول مادی می‌توان این حجم از آب، غذا و خدمات رایگان را توجیه کرد؟». این‌ها تنها نمونه‌هایی از نگاه‌های شگفت‌زده، منصفانه و حقیقت‌جویانه نخبگان جهان نسبت به معجزه اربعین است.

امروز ما از مرحله نظریه‌پردازی عبور کرده و وارد مرحله عمل شده‌ایم. در حال حاضر، افزون بر آثار ارزشمندی که با همکاری «جامعةالمصطفی العالمیه» و «بنیاد بین‌المللی عاشورا» در شمارگان محدود منتشر شده‌اند و برای گسترش توزیع فیزیکی و دیجیتل آن‌ها برنامه‌ریزی کرده‌ایم، حدود پنج تا هشت عنوان کتاب ارزشمند دیگر از نویسندگان غیرمسلمان، اعم از مسیحی، هندو و بودایی که روایت‌هایی منصفانه، عمیق و مثبت از نهضت عاشورا ارائه کرده‌اند، در دست ترجمه و آماده‌سازی قرار دارد.

در این مسیر، شایسته‌است از تلاش دخترم، سرکار مهندس «زهرادرخشایی»، نیز یاد کنم. ترجمه اولیه و صوتی برخی از این آثار را ایشان با دقت و حوصله انجام داد و کتاب‌ها را به‌صورت صوتی برای بنده ترجمه کرد تا بتوانم شخصاً و به‌طور مستقیم از غنای علمی و محتوایی آن‌ها آگاهی یابم. پس از اطمینان از ارزش پژوهشی آثار، ترجمه نهایی به تیم‌های حرفه‌ای سپرده شد و در پایان، مفاهیم و اصطلاحات تخصصی زیر نظر بنده بازبینی علمی و ویرایش گردید تا از هرگونه انحراف مفهومی یا بازتولید روایت‌های نادرست و تحریف‌شده‌ای که متأسفانه در برخی منابع غربی درباره تشیع وجود دارد، پیشگیری شود. ما امروز بستر و زیرساخت این حرکت بزرگ را فراهم کرده‌ایم؛ اکنون نوبت آن است که اشخاص باانگیزه، نخبگان و نهادهای حقیقی و حقوقی علمی، همچون «دانشگاه «دانشگاه جهانی اهل‌بیت ^{علیه السلام}»، «دانشگاه باقرالعلوم ^{علیه السلام}»، «جامعةالمصطفی العالمیه» و «حوزه‌های علمیه»، به میدان بیایند و نقش‌آفرینی کنند.

در همین راستا، امیدواریم با استمرار حمایت‌های مخلصانه و مسئولانه معاونت محترم بین‌الملل جامعةالمصطفی، به‌ویژه جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر قنبری، نماینده محترم ریاست جامعةالمصطفی در هیئت‌مدیره بنیاد بین‌المللی عاشورا و نیز جناب آقای دکتر کوهساری، معاون محترم بین‌الملل مدیریت حوزه‌های علمیه که در همایش اخیر عراق نیز همراه و یاور ما بودند، بتوانیم دوره‌ها و کارگاه‌های مشترک مهارت‌آموزی تعزیه را در مسیر بومی‌سازی و تصحیح نسخ آن، به‌عنوان یکی از مؤثرترین شیوه‌های تبیین و گسترش معارف عاشورا در غرب و دیگر کشورهای جهان، برگزار کنیم. همچنین در نظر داریم دوره‌های آموزشی مهارت‌افزایی و ارتقای بنیه علمی خطبا، مادحان، مدیران مراکز حسینی، مواکب و هیئت‌ها را در عرصه بین‌الملل آغاز کنیم.

همچنین، بر اساس تفاهم‌نامه‌های منعقدشده با جامعةالمصطفی العالمیه و برخی دیگر از مراکز علمی مرتبط، امیدواریم با مساعدشدن شرایط امنیتی کشور، عاشوراپژوهان برجسته غیرمسلمانی را که پیش‌تر از آنان نام بردم، در قالب فرصت‌های مطالعاتی به ایران دعوت کنیم تا ضمن آشنایی عمیق‌تر با مکتب اهل‌بیت ^{علیه السلام}، زمینه ارتقای بنیه معرفتی آنان و شکل‌گیری پژوهش‌های مشترک علمی فراهم شود.

بی‌تردید، معرفی حضرت سیدالشهدا ^{علیه السلام} به‌عنوان مصلح کل به جهان غیرمسلمان، در حقیقت مقدمه و کلیدواژه معرفی منجی موعود ^{صلی الله علیه و آله و سلم} است و این اقدامات علمی، فرهنگی و بین‌المللی، گامی عملی و زمینه‌ساز برای ظهور مصلح کل و منجی بشریت، حضرت بقیةالله‌الأعظم (ارواحنا فداه) خواهد بود.

در پایان، از تلاش‌های هوشمندانه، مسئولانه و دغدغه‌مندانه دست‌اندرکاران و تحریریه محترم هفته‌نامه «افق حوزه» که همواره با نگاهی راهبردی به انعکاس دستاوردهای علمی، بین‌المللی و تمدنی حوزه‌های علمیه می‌پردازند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم و برای همه آنان از خداوند متعال توفیق روزافزون مسئلت دارم.

گفت‌وگو و تنظیم: حمید کرمی